

Hänsel* i Gretel*

Publicació Cultural

CAT ES

- * ARTICLES
- * CICLES
- * DIÀLEGS BARCELONA
- * DEBATS DE CIUTAT
- * PISTES LITERÀRIES
- * SÈRIE CULTURAL
- * DIARI DEL DIA DESPRÉS
- * QUIOSC HÄNSEL I GRETEL*
- * UNIVERS HÄNSEL I GRETEL*

Subscriu-te/ Subscribete al Newsletter:

Email:

Cercar / Buscar

Daniel Gil Solés — La Laudato si’ i les biblioteques eclesiàstiques: una oportunitat per al desenvolupament sostenible

Autor: - 31/05/2022

El 18 de juny de 2015 va aparèixer publicada l'encíclica del **Papa Francesc *Laudato si'***:^[1] Fou la seva segona encíclica, després de la **Lumen fidei**, malgrat que aquesta fou redactada en gran part pel seu predecessor, **Benedict XVI**. Així, es pot considerar que la Laudato si' és la primera encíclica redactada en la seva totalitat per Francesc.

Així, en l'encíclica:

Francesc descriu una explotació implacable i destrucció del medi ambient i en culpa l'apatia, la cerca temerària de beneficis econòmics, una fe excessiva en la tecnologia i que els polítics siguin curts de mires. Declara que el "canvi climàtic és un problema global amb implicacions greus: mediambientals, socials, econòmiques, polítiques i per la distribució de béns. Representa un dels reptes principals que ha d'afrontar la humanitat dels nostres dies" i adverteix que s'està vivint una "destrucció d'ecosistemes sense precedents, amb serioses conseqüències per a tots" si no es prenen mesures per atenuar el canvi climàtic.^[2]

És també significatiu el subtítol de l'encíclica, *la cura de la casa de tots*, aspecte que incideix en la necessitat de concebre el món com una casa comuna, com la famosa metàfora del llogarret global, que incideix en què les nostres accions locals influeixen i afecten a nivell global, malgrat que aquestes es trobin a milers de quilòmetres de distància. I es tracta de la casa comuna, tant a nivell personal i de les accions individuals en la nostra esfera privada, com també en la nostra esfera laboral. I evidentment, les nostres accions que prenem en la nostra tasca diària a les biblioteques locals que gestionem, també tenen un impacte global; i es tracta d'un impacte molt més gran del que ens pensem.

En aquest sentit, la *Laudato si'* pot i ha de ser una oportunitat per a les biblioteques eclesiàstiques, tal i com ho estan sent els **Objectius del Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030** en l'àmbit civil –per exemple, la **Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona els ha adoptat**—,^[3] i esdevenir així una guia que les orienti en els propers anys i que serveixi per a què les biblioteques també facin la seva aportació a tenir cura de la casa de tots; una aportació que actualment ja ha esdevingut quasi bé una obligació, una necessitat. Evidentment, les biblioteques eclesiàstiques, si així ho decideixen, es poden adherir als ODS, però penso que la *Laudato si'*, en tractar-se d'un document eminentment eclesiàstic i, especialment, pontifici, podria arribar a tenir una major acceptació entre els directius i les persones que prenen decisions en l'àmbit de les biblioteques eclesiàstiques.

Veiem, doncs, quines són les oportunitats que s'obren per a les biblioteques, i més concretament per a les biblioteques eclesiàstiques. Es tracta, això sí, d'un àmbit totalment nou. Hi ha abundant bibliografia que analitza aquesta encíclica, però mai s'havia portat a terme una primera aproximació que la unís amb aquesta tipologia de biblioteques. Aquest article és, doncs, una proposta inicial, que busca obrir camí per a futures anàlisis molt més focalitzades i profundes.

Ecologia cultural

En el capítol quart, anomenat *Una ecologia integral*, Francesc hi dedica el segon apartat a l'*Ecologia cultural*, i que és on penso que les biblioteques hi podem encaixar. Els quatre punts que té aquest apartat es podrien resumir en què de la mateixa manera que el capitalisme extractiu està degradant el medi ambient de tota la Terra a un ritme mai vist, també aquest capitalisme extrem està portant a una uniformització cultural, que posa en perill d'extinció a les cultures locals i pròpies de cada territori, així com a les seves formes d'expressió, visió i relació amb el món, i per descomptat a les seves formes de religiositat i d'entendre la fe, úniques i irrepetibles.

1. Juntament amb el patrimoni natural, hi ha un patrimoni històric, artístic i cultural, igualment amenaçat. És part de la identitat comuna d'un lloc i una base per a construir una ciutat habitable.

[...]

És a dir, que sense unes cultures locals potents, l'entorn més proper de l'ésser humà tampoc és habitable i ni encara menys viables. En aquest sentit, les biblioteques eclesiàstiques hi tenen molt a dir, i són peces clau en aquesta finalitat de preservació de la cultura local, com podrien ser formes pròpies d'expressió de religiositat popular, tradicions i manifestacions de cultura popular ancestral (sovint molt lligada a la religió), maneres d'entendre i practicar la fe i l'espiritualitat d'una comunitat determinada o històries i biografes locals. Tot aquest patrimoni es troba en múltiples formats documentals, i és responsabilitat de les biblioteques eclesiàstiques garantir-ne la seva conservació i que deixi d'estar amenaçat.

En el següent apartat, l'encíclica segueix:

1. La visió consumista de l'ésser humà, encoratzada pels engranatges de l'actual economia globalitzada, tendeix a homogeneïtzar les cultures i a afeblir la immensa varietat cultural, que és un tresor de la humanitat. [...]

És també, doncs, responsabilitat de les biblioteques eclesiàstiques trencar amb aquests engranatges econòmics globals, i per exemple, deixar d'adquirir en la mesura del possible llibres i altres materials a grans empreses tecnològiques com podrien ser Amazon. Com a part de la nostra responsabilitat ètica, moral i ecològica amb el planeta, crec que cal que treballem com més sigui possible amb proveïdors locals, amb llibreries, editorials i distribuïdors del nostre àmbit geogràfic més proper, i que serveixi així enfortim la nostra diversitat cultural; malgrat que aquesta diversificació de proveïdors, és evident, ens suposi una càrrega extra en la gestió contable i administrativa dels nostres centres. Aquesta diversificació és la nostra aportació menuda en l'enriquiment de les economies locals, en donar joc a empreses properes i a ajudar-les en el seu sosteniment i viabilitat futures; i també, aquesta diversificació ajuda a teixir aliances i complicitats, on la recerca d'aliats tot sovint és una qüestió clau. A voltes, però, no és possible trobar tot els fons en proveïdors locals, i es fa necessari també recórrer a empreses d'altres països. Fins i tot aquí cal fer un pas endavant i renunciar a multinacionals globals, malgrat que fer-ho suposi una ampliació considerable en el temps de recepció de les comandes, o que hi hagi petits augmentos de preus (que tot sovint, també cal dir-ho, són o bé inexistents o bé quasi imperceptibles si s'és capaç d'arribar a acords comercials beneficiosos). Que la comoditat i les facilitats d'una empresa global no ens faci perdre ni el nostre lloc ni la nostra funció en la comunitat on som.

Algunes línies d'orientació i acció

El capítol cinquè de l'encíclica aborda *Algunes línies d'orientació i acció*, i en el seu apartat segon es fa referència a *El diàleg cap a noves polítiques nacionals i locals*, i és aquí on, penso, les biblioteques eclesiàstiques hi poden jugar un paper principal, en tractar-se d'equipaments amb una clara vocació nacional i, especialment, local.

1. Però el marc polític i institucional no existeix sols per a evitar males pràctiques, sinó també per a encoratjar les millors pràctiques, per a estimular la creativitat que busca nous camins, per a facilitar les iniciatives personals i col·lectives.

En efecte, penso fermament que les biblioteques eclesiàstiques són un dels motors principals de les seves comunitats religioses (i també laiques), motors que encoratgen i ajuden en el creixement cultural de les persones a les que donen servei, i que les inciten a treure el millor de si mateixes. D'altra banda, per la mateixa idiosincràcia dels professionals que treballen a les biblioteques, aquestes esdevenen autèntics pols de creativitat i innovació en els àmbits, i busquen constantment la millora contínua del servei que ofereixen. Un clar exemple seria la conversió digital que moltes biblioteques eclesiàstiques han fet, i que encara estan portant a terme, en un entorn encara amb fortes reticències a l'accés i a l'ús d'informació digital i on existeix una preferència quasi ancestral pel paper. La introducció de llibres electrònics als fons d'aquestes biblioteques, o la seva presència en repositoris digitals col·lectius en obert i d'àmbit local, és cada més habitual, més normal i més normalitzada. I també més necessària. Que això sigui així es deu a una progressiva obertura en l'àmbit eclesiàstic, però també a la feina tenaç i constant dels professionals que estan al capdavant de les biblioteques eclesiàstiques, que han sabut identificar la conversió digital com a un punt estratègic i estructural en el futur de les seves biblioteques. El fet digital obre unes portes immenses a aquestes biblioteques, i esdevé clarament una oportunitat que les ajuda a posicionar-se en el futur.

Finalment, el Papa Francesc, en el punt 181 expressa que *"És indispensable la continuïtat [...]".* En efecte, si hi ha voluntat per part dels responsables eclesiàstics, les biblioteques de les quals en són responsables poden esdevenir un magnífic i insuperable element de continuïtat, i des d'on poder impulsar polítiques culturals sostenibles i respectuoses amb el medi ambient a llarg termini. Un exemple paradigmàtic són els 250 anys d'existència ininterrompuda de la **Biblioteca Pública Episcopal del Seminari Conciliar de Barcelona**, que la converteixen en la biblioteca d'accés públic conservada més antiga de la ciutat. Cal, és clar, una aposta clara i decidida per les biblioteques i per entendre els múltiples beneficis que aporten a les seves comunitats, i que és una inversió a molt llarg termini. Per dissort, no tothom està disposat a assumir aquesta responsabilitat. Però quan succeeix, apareix la màgia, i és llavors quan s'esdevenen biblioteques capdavanteres i que ajuden a preservar la idiosincràcia local i el fet cultural propi i irrepetible on viuen i s'hi incardinien.

Bibliografia

[1] Papa Francesc. *Lloat sigueu (Laudato si')*: *Carta encíclica del Sant Pare Francesc sobre la cura de la casa de tots*. Segona edició. Barcelona: Editorial Claret, 2015. 184 pàgines. (Documents del magisteri ; 62). ISBN 9788498469417

[2] *[Laudato si']*(<https://ca.wikipedia.org/wiki/Laudatosi>)_. En: Viquipèdia [Consulta: 12 d'abril de 2022]

[3] *La Xarxa de Biblioteques Municipals amb els Objectius del Desenvolupament Sostenible*. Barcelona: Diputació de Barcelona, març de 2018. [Consulta: 12 d'abril de 2022]

